

Ustawa
z dnia.....
o Agencji Badań Poznawczych

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1

1. Tworzy się Agencję Badań Poznawczych, zwaną dalej „Agencją”.
2. Agencja jest państwową osobą prawną, powołaną do organizowania i finansowania badań mających na celu rozwój nauki.
3. Agencja Badań Poznawczych nie jest agencją wykonawczą w rozumieniu art. ustawy o finansach publicznych (Dz. U. Nr , poz.).
4. Siedzibą Agencji jest miasto stołeczne Warszawa.
5. Minister właściwy dla spraw nauki, zwany dalej „Ministrem”, nadaje Agencji, w rozporządzeniu, statut określający jej szczegółowe zadania i strukturę organizacyjną.

Art. 2

1. Do zadań Agencji należy:
 - 1) ogłaszanie konkursów na realizację projektów badawczych;
 - 2) ocena i wybór projektów badawczych do realizacji;
 - 3) zawieranie umów na realizację projektów badawczych;
 - 4) ocena wniosków o finansowanie projektów badawczych zgłaszanych przez jednostki badawcze lub inne podmioty;
 - 5) wykonywanie zadań szczególnych z zakresu organizowania i finansowania badań naukowych zleconych przez Ministra.
2. Ogólne warunki i tryb realizacji projektów oraz kryteria, które powinny spełniać zgłaszane projekty, o których mowa w ust. 1, określa Minister w rozporządzeniu.
3. Agencja prowadzi nadzór nad realizacją projektów i rozlicza ich wykonanie.
4. Właścicielem praw autorskich powstałych w wyniku realizacji projektów badawczych finansowanych przez Agencję są instytucje naukowe, w których projekty są realizowane.

Art. 3

Do zadań Agencji należy także:

- 1) udział w finansowaniu międzynarodowych programów badawczych;
- 2) przeprowadzanie konkursów na realizację specjalnych projektów badawczych dla młodych badaczy.

Rozdział 2. Struktura organizacyjna Agencji

Art. 4

Organami Agencji są:

- 1) Dyrektor Agencji, zwany dalej „Dyrektorem”;
- 2) Rada Agencji, zwana dalej „Radą”.

Art. 5

1. Dyrektor jest powoływany przez Ministra spośród dwóch kandydatów wyłonionych w drodze konkursu przeprowadzanego przez Radę. Jeżeli pomimo dwukrotnego ogłoszenia konkursu nie można wyłonić kandydatów, Minister powołuje Dyrektora bez konkursu.
2. Kandydatem na Dyrektora może być wyłącznie osoba, która:
 - 1) korzysta z pełni praw publicznych;
 - 2) cieszy się nieposzlakowaną opinią;
 - 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 4) posiada co najmniej 5-letnie doświadczenie w zarządzaniu badaniami naukowymi.
3. Szczegółowe warunki konkursu na Dyrektora określi Minister w rozporządzeniu.

Art. 6

1. Kadencja Dyrektora trwa 5 lat. Ta sama osoba może pełnić funkcję Dyrektora nie dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje.
2. Dyrektor pełni obowiązki do dnia powołania jego następcy.
3. Wynagrodzenie Dyrektora ustala Minister.

Art. 7

1. Minister na wniosek Dyrektora powołuje nie więcej niż 2 jego zastępców i ustala ich wynagrodzenie.
2. Do powołania Dyrektora, jego zastępców oraz kierowników komórek organizacyjnych i ich zastępców nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o państwowym

zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych (Dz. U. Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1832 oraz z 2007 r. Nr 17, poz. 96 i Nr 50, poz. 331).

Art. 8

1. Dyrektor kieruje działalnością Agencji i reprezentuje ją na zewnątrz, a w szczególności decyduje w sprawach związanych z organizowaniem i finansowaniem badań naukowych.
2. W terminie do dnia 31 marca każdego roku, Dyrektor przedstawia Ministrowi roczne sprawozdanie z działalności Agencji, obejmujące w szczególności informacje o wykonaniu poszczególnych zadań Agencji, wraz z opinią Rady.
3. W terminie, o którym mowa w ust. 2, Dyrektor przedstawia Ministrowi do zatwierdzenia sprawozdanie finansowe, wraz z opinią biegłego rewidenta.
4. Minister określa w rozporządzeniu szczegółowe elementy treści sprawozdań, o których mowa w ust. 2 i 3.

Art. 9

1. Dyrektor zasięga opinii ekspertów, będących wybitnymi przedstawicielami środowisk naukowych, gospodarczych i finansowych, krajowych oraz zagranicznych, w sprawach należących do zakresu zadań Agencji.
2. Szczegółowe obowiązki oraz warunki ich wykonania przez eksperta, w tym jego wynagrodzenie, określa Dyrektor w umowie.

Art. 10

Minister odwołuje Dyrektora w przypadku:

- 1) złożenia przez niego rezygnacji;
- 2) utraty zdolności do pełnienia powierzonych mu obowiązków na skutek długotrwałej choroby, trwającej co najmniej 6 miesięcy;
- 3) rażącego naruszenia prawa;
- 4) gdy nie spełnia już choćby jednego z wymagań określonych w art. 5 ust. 2 pkt 1-3.

Art. 11

1. W skład Rady wchodzi
 - 1) 24 członków wybieranych przez środowisko naukowe;
 - 2) 5 członków wskazanych przez ministrów kierujących resortami nauki, rolnictwa, zdrowia, kultury, edukacji.

2. Członków Rady powołuje Minister, z tym że członków o których mowa w ust. 1 pkt 1, Minister powołuje spośród kandydatów wybranych przez środowisko naukowe. Tryb wyboru kandydatów określa Minister w rozporządzeniu.
3. Kadencja Rady trwa 4 lata.
4. Obowiązki członka Rady można pełnić nie dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.

Art. 12

Mandat członka Rady wygasa w przypadku:

- 1) śmierci;
- 2) złożenia rezygnacji;
- 3) nieuczestniczenia w pracach Rady przez okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Art. 13

1. Pracami Rady kieruje Przewodniczący wybierany przez Radę spośród jej członków.
2. Przewodniczący zwołuje posiedzenia Rady w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.
3. Przewodniczący Rady zwołuje posiedzenie z własnej inicjatywy, na wniosek Dyrektora lub co najmniej dwunastu członków Rady, w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania wniosku.
4. Szczegółowy tryb działania Rady oraz wyboru Przewodniczącego określa Regulamin ustanowiony przez Radę, zatwierdzany przez Ministra.
5. Zamiejscowi członkowie Rady otrzymują zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹⁾).
6. Minister określi w rozporządzeniu wysokość miesięcznego wynagrodzenia Przewodniczącego oraz członków Rady, mając na uwadze zakres wykonywanych zadań oraz ich znaczenie dla efektywnego funkcjonowania Agencji.

Art. 14

Rada wyraża opinie w sprawach:

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615.

- 1) konkursów na realizację projektów badawczych;
- 2) stanu badań naukowych objętych zakresem działania Agencji;
- 3) rozporządzenia majątkiem Agencji powyżej wartości określonej w Statucie;
- 4) sprawozdania Dyrektora z działalności Agencji;
- 5) w sprawach wniesionych przez Dyrektora i Ministra.

Art. 15

1. Obsługę administracyjną Agencji prowadzi Biuro Agencji, zwane dalej „Biurem”.
2. Szczegółową strukturę organizacyjną oraz sposób działania Biura określa Regulamin ustanawiany przez Dyrektora.
3. Minister określi w rozporządzeniu szczegółowe zasady wynagradzania pracowników Biura, mając na uwadze zakres zadań tych pracowników i kwalifikacje niezbędne do ich wykonywania.

Rozdział 3. Kwalifikowanie projektów badawczych

Art. 16

1. Wybór projektów badawczych do finansowania przez Agencję następuje w drodze konkursu, spośród propozycji nadesłanych przez zainteresowane osoby i zespoły badawcze.
2. Konkursy na realizację projektów badawczych ogłasza Dyrektor, po zasięgnięciu opinii Rady w sprawie warunków ich przeprowadzania.
3. Warunki przeprowadzania konkursów, w tym kryteria oceny oraz indykatywna pula środków na sfinansowanie projektów, są ogłaszane publicznie, co najmniej 3 miesiące przed ostateczną datą nadsyłania zgłoszeń.
4. Wnioski w ramach konkursu, jak również zgłaszane poza nim, są kwalifikowane do realizacji na podstawie ocen sporządzonych przez ekspertów, z uwzględnieniem oceny wyników badań uprzednio prowadzonych przez wnioskodawcę.
5. Uzgodniona ocena ekspertów nie podlega procedurze odwoławczej.
6. W wyjątkowych przypadkach Dyrektor może przed podjęciem decyzji o przyznaniu środków na realizację projektu zasięgnąć opinii Rady.

Art. 17

1. Warunki realizacji projektu badawczego, w tym wysokości środków finansowych przyznanych na ten cel przez Agencję, określa umowa na realizację projektu badawczego, zwana dalej „Umową”.

2. Umowę w imieniu Agencji zawiera Dyrektor a z drugiej strony działający wspólnie kierownik projektu badawczego oraz kierownik jednostki, w której projekt ma być realizowany.
3. Minister określi w rozporządzeniu wzór typowej umowy na wykonanie projektu badawczego.

Art. 18

Rozliczenia projektu badawczego finansowanego przez Agencję dokonuje Dyrektor po przyjęciu sprawozdania finansowego oraz po uzyskaniu pozytywnej oceny ekspertów.

Rozdział 4. Finansowanie działalności Agencji

Art. 19

Działalności Agencji jest finansowana z:

- 1) corocznych dotacji Ministra przekazywanych na wniosek Dyrektora;
- 2) subwencji przekazanych przez krajowe i zagraniczne podmioty finansujące programy badawcze;
- 3) odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych Agencji, z wyjątkiem odsetek od środków pochodzących z dotacji budżetowych;
- 4) zapisów i darowizn.

Art. 20

W ramach dotacji, o której mowa w art. 19 pkt 1, wyodrębnia się środki na pokrycie kosztów:

- 1) realizacji projektów badawczych;
- 2) udziału w międzynarodowych projektach badawczych;
- 3) osobowych i majątkowych;
- 4) realizacji zadań zleconych przez Ministra.

Art. 21

Wydatkowanie środków finansowych przez Agencję jest dokonywane w szczególności zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.²⁾) oraz z przepisami niniejszej ustawy.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1420 oraz z 2006 r. Nr 45, poz. 319, Nr 104, poz. 708, Nr 170, poz. 1217 i poz. 1218, Nr 187, poz. 1381 i Nr 249, poz. 1832.

Art. 22

1. Agencja prowadzi gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego, ustalanego na okres roku obrotowego; rokiem obrotowym jest rok kalendarzowy.
2. Projekt planu finansowego na następny rok obrotowy opracowuje Dyrektor, z uwzględnieniem terminów określanych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych dla materiałów do projektu ustawy budżetowej.
3. Plan finansowy Agencji zatwierdza Minister na wniosek Dyrektora.
4. Podstawę gospodarki finansowej Agencji w okresie od dnia 1 stycznia do dnia ustalenia planu finansowego Agencji stanowi projekt tego planu.

Art. 23

Roczny plan finansowy Agencji zawiera w szczególności:

- 1) zobowiązania wynikające z realizacji umów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy, przewidywane do uregulowania w roku, na który sporządzany jest plan, powstałe w latach poprzednich;
- 2) przewidywane wielkości wydatków na realizację poszczególnych tytułów zobowiązań powstających w roku, na który plan jest sporządzany;
- 3) zobowiązania powstałe w roku, na który plan jest sporządzany, przewidziane do realizacji w następnych 3 latach;
- 4) stan należności Agencji na początek i koniec roku kalendarzowego;
- 5) stan środków pieniężnych na początek i na koniec roku kalendarzowego.

Art. 24

1. Realizacja poszczególnych tytułów wydatków jest dokonywana w granicach kwot ustalonych w planie finansowym.
2. Zwiększenie wydatków i zobowiązań w poszczególnych tytułach oraz zwiększenie zobowiązań przewidzianych do realizacji w kolejnych 3 latach może nastąpić wyłącznie po zatwierdzeniu zmiany planu finansowego.

Art. 25

1. Agencja tworzy następujące fundusze:
 - 1) fundusz statutowy;
 - 2) fundusze określone w odrębnych ustawach.
2. Fundusz statutowy Agencji odzwierciedla równowartość netto środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz inne składniki majątku, stanowiące wyposażenie Agencji na dzień rozpoczęcia przez nie działalności.

3. Fundusz statutowy ulega zwiększeniu o wartość:
 - 1) aktywów trwałych, będących skutkiem aktualizacji wyceny środków trwałych;
 - 2) zysku netto Agencji.
4. Fundusz statutowy ulega zmniejszeniu o wartość:
 - 1) umorzenia składników majątkowych zaliczonych do aktywów trwałych Agencji;
 - 2) pokrycia straty netto Agencji.

Art. 26

1. Minister powołuje biegłego rewidenta uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Agencji w trybie przepisów o zamówieniach publicznych.
2. Koszty postępowania o zamówienie publiczne oraz koszty badania sprawozdania w części dotyczącej realizacji planu finansowego Agencji ponosi Agencja.

Rozdział 5. Nadzór

Art. 27

1. Minister sprawuje nadzór nad działalnością Agencji oraz pracą Dyrektora pod względem legalności, gospodarności i rzetelności.
2. W ramach nadzoru Minister:
 - 1) uchyla sprzeczne z prawem decyzje Dyrektora;
 - 2) sprawuje kontrolę finansową Agencji i w tym celu powołuje własnych kontrolerów oraz biegłych rewidentów;
 - 3) rozpatruje sprawozdania Dyrektora z działalności Agencji oraz dokonuje oceny tej działalności.

Rozdział 6. Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 28

1. Minister powołuje pierwszego Dyrektora na rok, bez zachowania trybu określonego w art. 5 ust. 1.
2. Minister powołuje pierwszą Radę nie później niż 12 miesięcy od dnia utworzenia Agencji.

Art. 29

Prawa i obowiązki wynikające z umów zawartych przez Ministra, dotyczących projektów badawczych, przejmuje Dyrektor Agencji.

Art. 30

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departament Polityki Naukowej
Bogdan SZKUP
mgr inż. Bogdan SZKUP

UZASADNIENIE

I. Uzasadnienie ogólne

Prowadzenie badań poznawczych, inspirowanych dociekliwością naukową, jest istotnym elementem rozwoju cywilizacyjnego społeczeństwa. Tematyka i zakres takich prac zawsze były określane przez zespoły badawcze lub indywidualnych naukowców. Finansowanie i organizowanie takich badań stanowi domenę mecenatu państwowego, gdyż inne podmioty nie wykazują w tej sprawie dużego zainteresowania. Dlatego uzasadnione jest, kierując się doświadczeniem innych krajów, powołanie Agencji Badań Poznawczych, działającej w sektorze badawczym w imieniu państwa, obok Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, będącego agencją działającą na rzecz badań dla gospodarki.

Obszarem działań Agencji Badań Poznawczych, polegających na organizowaniu i finansowaniu badań poznawczych, będą wszystkie dziedziny nauki i wszystkie projekty badawcze nie mające bezpośredniego zastosowania praktycznego. Utworzenie Agencji ułatwi udzielenie wsparcia kierunkom działalności badawczej, zidentyfikowanym przez środowisko naukowe jako najbardziej obiecujące i niezbędne dla podejmowania wyzwań stawianych wobec współczesnej nauki w naszym kraju. Możliwe będzie elastyczne dopasowywanie kierunków finansowania do zainteresowań i propozycji badaczy.

Selekcja projektów do finansowania przez Agencję będzie oparta na konkursie oraz ocenach ekspertów. Procedura konkursowa znakomicie zapewnia finansowanie najlepszych projektów badawczych i jest zarazem jedynym sposobem zapewnienia transparentności postępowania. Wykorzystanie wiedzy szerokiego grona kompetentnych ekspertów będzie stanowiło podstawę merytorycznej oceny proponowanej we wnioskach tematyki badań, planowanej metodologii wykonania prac, kompetencji zespołu badawczego i warunków stwarzanych przez jednostkę dla realizacji projektu. Wybór ekspertów będzie następował ze zwróceniem szczególnej uwagi na brak konfliktu interesów wobec ocenianych wniosków.

Działalnością Agencji będzie kierował jednoosobowo Dyrektor, przy pomocy Rady. Oba te organy będą wyłaniane w demokratycznych procedurach. Zmiany na stanowisku Dyrektora powoduje 5-cio letnia kadencyjność tej funkcji. Ta sama osoba nie będzie mogła pełnić funkcji Dyrektora dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje. Konkurs na Dyrektora przeprowadzać będzie Rada. Dyrektor będzie powoływany przez Ministra spośród dwóch kandydatów wyłonionych w konkursie. Członków Rady będzie powoływał Minister, z tym że

